

**КРАЄЗНАВЧА ПРОДУКЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ
ВИДАВНИЦТВ ГАЛИЧИНИ В 1930-х рр.: РЕПЕРТУАР,
ВИДАВНИЧІ СЕРІЇ, ФАКТОЛОГІЧНЕ НАПОВНЕННЯ**

Маріанна Мовна

*молодший науковий співробітник відділу наукової бібліографії
ЛННБ України ім. В. Стефаника*

DOI: [https://doi.org/10.37222/2524-0315-2019-11\(27\)-4](https://doi.org/10.37222/2524-0315-2019-11(27)-4)

Зібрано, систематизовано та проаналізовано сегмент краєзнавчої продукції українських видавництв Галичини 1930-х рр. Охарактеризовано репертуар, видавничі серії, фактологічне наповнення, а також внесок у розвиток як українського краєзнавства, так і у справу пізнання народом своєї локальної історії.

Ключові слова: історія, краєзнавча продукція, видавництва, серії, український, Галичина.

Проблеми історичного краєзнавства, зокрема діахронні дослідження історико-краєзнавчого спрямування, у наш час набувають особливої значущості. Це пов'язано із започаткованим у 90-х рр. ХХ ст. процесом національно-культурного відродження, необхідністю укорінення у людській свідомості думки про цінність рідного краю, малої батьківщини, місцевого патріотизму, в якому криються витоки загальноукраїнської ідентичності. Регіональний підхід до вивчення історико-краєзнавчого дискурсу, що сприяє виявленню загальних та специфічних форм його розвитку, є цілком науково доцільним та актуальним.

Вже у 30-х рр. ХХ ст. відчутно проявилися реальні плоди невтомної праці попередніх поколінь вітчизняної інтелігенції у вигляді зростання національної самосвідомості українства, збільшення інтересу до рідної мови, культури, історії міст і сіл, розвитку туризму та відвідування збережених пам'яток старовини. Усі ці чинники спричинили підвищений попит на видання історико-краєзнавчої тематики, яка у більшому обсязі почала з'являтися на

українському книжковому ринку. Тому об'єктом розгляду у цій статті є книжкова продукція краєзнавчого спрямування галицьких видавництв 1930-х рр., їх репертуар, видавничі серії та фактологічне наповнення. Оскільки у попередніх публікаціях ми розглядали окремі книжкові видання краєзнавчої тематики цього періоду [10; 11], то у цій статті застосовуємо вибірковий підхід до аналізу книжкових видань галицьких видавництв, сконцентрувавши дослідницьку увагу на маловідомих та подекуди забутих друках. Повний перелік краєзнавчої продукції українських видавництв Галичини 1930-х рр. подаємо у додатку.

Відкриває аналіз краєзнавчої книжкової продукції видавництв Галичини 1930-х рр. книжка нарисів Дмитра Дорошенка «По рідному краю: (подорожні вражіння й замітки)» [2], що 1930 р. вийшла у серії «Популярна бібліотека» видавництва М. Таранька «Світ дитини», розпочала цю серію і залишилась у ній єдиною книгою краєзнавчого характеру. Оскільки видавництво мало дитяче та юнацьке спрямування, то й книга була розрахована на юного читача. Видання складається з п'яти розділів — «По Гетьманщині», «По Волині», «По Поділля», «Чигирин», «Бахчисарай» і у формі опису мандрівки охоплює найцікавіші міста кожного регіону. Підрозділ «По Волині» містить подорожні нотатки з відвідин Берестечка, Почаєва та Кременця, Луцька та замку Любарта, поєднані з короткими історичними екскурсами. Підрозділ «По Поділля» повів читача маршрутом «Жванець – Хотин – Кам'янець».

Цикл краєзнавчих видань у 1930-х рр. випустило товариство «Просвіта». 1930 р. її філія у Жовкві надрукувала невелику за обсягом історичну читанку «З минулого Жовкви» [3], зміст якої творили статті: Ярослава Пастернака «Археологія Жовківщини» та Івана Крип'якевича «Картини з історії Жовкви», де йдеться про початки Жовкви, давні права українських міщан, жовківські церкви, братства і школи XVII–XVIII ст., жовківських малярів і різьбярів, зв'язки Б. Хмельницького та гетьмана І. Мазепи з Жовквою, спогади В. Даниловича і М. Сухого про громадсько-політичне життя Жовківщини кінця XIX — початку XX ст., історичний огляд українських установ міста (читальня, Руська рада, друкарня і видавництво оо. Василян, Народний дім, філії

Українського Педагогічного Товариства, філії товариств «Просвіти», «Сокіл», «Сільський Господар», повітовий союз кооператив та ін.).

У 1931 р. накладом філії читальні товариства «Просвіта» у Гримайлові вийшла «Коротка історія Грималова і сіл судового Грималівського округу» [7] Івана Крип'якевича та місцевого адвоката Григорія Олійника. Книжка охоплює питання загальної історії Гримайлівщини, окремо містечок Гримайлів і Товсте, сіл судового округу та подає прізвища письменників-вихідців з цього краю або тих, хто тут проживав чи бував та прислужився до його розвитку. У переліку культурних діячів, пов'язаних з Гримайлівщиною, фігурують етнограф Г. Галька, літературний критик М. Мочульський, священник І. Наумович, фізик І. Пулюй, художник К. Устиянович, письменник І. Франко.

1935 р. в серії «Науково-популярна бібліотека товариства “Просвіта”» накладом фонду «Учітеся, брати мої!» вийшов друком популярний краєзнавчий нарис Олександра Цинкаловського «Княжий гóрод Володимир» [19], що проливав світло на історичну долю міста від доісторичних часів до початку 1930-х рр. Він складається з невеликого розділу «Передісторичні часи» з характеристикою археологічних пам'яток і городищ на території Володимирщини та «Історичної частини», хронологічно поділеної на п'ять періодів: «Княжа доба», «Литовсько-руська доба», «Польська доба», «Російські часи», «1919–1935». Виклад основного матеріалу доповнюють два додатки: «План м. Володимира (пояснення)» і «Перелік українських та литовсько-руських князів на володимирському престолі; старости, підстарости, війти, городничі, судді, підкоморії, православні та греко-католицькі єпископи у Володимирі». Історичний виклад підсилюють 45 ілюстрацій археологічних артефактів, міських архітектурних пам'яток, церков, валів, гербів монастирів, будівель українських товариств.

Ще одним краєзнавчим виданням 1935 р. стала брошура без зазначення авторства «Дещо з історії міста Ярослава» [5] — окремий відбиток з «Ювілейного альманаху», виданого з нагоди 25-річчя ярославської філії «Просвіти». Вона стисло висвітлює питання заснування та назви міста, яку воно отримало 1031 р. на честь князя Ярослава Мудрого, та кидає погляд на історію Ярослава, що згодом став відомим торговим та освітнім центром,

осідком отців-езуїтів та греко-католицьких єпископів. Автором брошури, вслід за рецензентом о. Р. Луканем [9, с. 7], вважаємо о. Юрія Кікту, який створив також путівник Ярославом 1935 р.

Красназавчу літературу видавало українське туристично-краєзнавче товариство «Плай». У 1933 р. була заснована серія «Бібліотека “Плаю”», в якій побачило світ лише два видання: чис. 1 — перший український путівник Карпатами — книга «Долиною Опору й Стрия» [14] Євгена Юлія Пеленського; чис. 2 — Юліана Тарновича «Верхами Лемківського Бескиду: мандрівницький провідник по Лемківщині».

Видання Є. Ю. Пеленського, призначене для літників і прогульківців, з’явилося з ініціативи голови туристично-краєзнавчого товариства «Плай» Дениса Коренця за кошти товариства. Структурно путівник поділено на дві основні складові: «Загальна частина» та «Подрібна частина». У першій автор ознайомлює читачів з геологією краю, його флорою та фауною, археологією, історією. Досить докладно описано місцеве автохтонне населення — бойки, їх антропологію, говір, побут, матеріальну (хліборобство, мисливство, рибальство, бджільництво, будівництво, одяг) і духовну (звичаї, фольклор — легенди та пісні) культуру. «Подрібна частина» головно присвячена практичній інформації: як найкраще доїхати, де зупинитися, як здорово і дешево прохарчуватися, які населені пункти та історичні пам’ятки варто відвідати упродовж мандрівки, місцевості, де збереглися руїни замків і монастирів (села Розгірче, Бубнище, Урич). Окремо подано опис маршрутів сходження на гірські вершини. Книга отримала надзвичайно позитивні відгуки — сім схвальних рецензій [12, с. 205-207]. Графічну обкладинку до видання зробив Петро Обаль. Серед ілюстрацій зафіксовано фрагмент розпису К. Устияновича з церкви Успіння Пресвятої Богородиці у Славському, по-варварськи знищеного у наш час.

Друга книжка серії «Верхами Лемківського Бескиду: мандрівницький провідник по Лемківщині» [17] складається з двох частин — «Загальні відомості» і «Подрібні відомості». Перший розділ ознайомлює читача з географічним розташуванням, геологією, кліматом, рослинним і тваринним світом Лемківщини, звертає увагу на бескидський краєвид, проливає світло на праісторію краю,

його мешканців-лемків, тлумачить походження їх назви, окреслює лемківський антропологічний тип, зупиняється на місцевій говірці, народних переказах, характеризує літературу, стисло описує етнографію Лемківщини: способи господарювання та місцеві промисли (деревообробка, каменярство, дьогтярство), матеріальну культуру (землеробство, мисливство, рибальство, одяг, харчування, будівництво), звичаї та обряди, фольклор. Другий розділ у вигляді маршрутного путівника з окресленням мандрівницьких шляхів, основних рік, гідрографічного значення Низького Бескиду, характеристикою лічних осель* і мандрівницьких осередків**. Книга щедро ілюстрована світлинами природних пам'яток, лемківських типів у народних строях, занять місцевих мешканців.

1937 р. у новоствореній серії «Бібліотека для молоді “Ранок”» видавництва Івана Тиктора (чис. 7/8) побачив світ опис мандрівки Карпатами Мирона Заклинського «Пізнай свій рідний край» [4], що порушує проблему мандрівництва як важливої ділянки фізичного і духовного виховання української молоді, яку необхідно розвивати. Цьому якраз сприяє сама книжка, яка пропонує різні маршрути рідним краєм — Сколівськими Бескидами, Горганями і Чорногорою, Закарпаттям. Докладний опис мандрівки школярів під керівництвом провідника і досвідченого мандрівника Всеволода Крицького гірськими вершинами з конкретними практичними порадами виконує функцію своєрідного підручника для юного туриста, оскільки їх на той час бракувало. Видання проілюстровано кількома фотографіями гірських краєвидів.

«Провідник Перемишля і повіту на 1937 р.» [15], що вийшов накладом товариства «Міщанське Брацтво» у Перемишлі спільно з товариствами «Зоря» і «Союз українських купців», — це перший український путівник містом і округою, який відкриває читачеві місцевий український світ. У цьому довідниковому путівнику, що має суто прикладний характер, подано адреси українських організацій та установ, духовних властей, видавництв, економічних інституцій, культурно-освітніх організацій, шкіл, заходів, спортивних товариств, окремих фахівців з різних галузей,

---

* Санаторіїв.

** Туристичних баз.

а також ресторанів, споживчих крамниць та ін. На його сторінках відображено українське виробниче та громадсько-культурне життя Перемишля, перелік греко-католицьких парафій і сільських громад Перемиського повіту та список вулиць Перемишля. Книга не ілюстрована.

Крайове педагогічне товариство «Рідна Школа» у Львові та його місцеві осередки також активно займалися видавничою діяльністю. У січні 1936 р. товариство профінансувало видання українського путівника Львовом маршрутно-довідникового типу О. Когута та Б. Котецького [6; 11, с. 64-65]. Невеликий за обсягом «Ілюстрований провідник по Львові» завдяки доступній формі й добрій методиці розкриває для читача культурну палітру українського Львова, яку можна збагнути, пройшовши основними маршрутами середмістя. У книжці розроблено два туристичні маршрути, розраховані для кількогодинної та одно- і дводенної прогулянок містом. Завершує путівник практичний інформатор з відомостями про засоби міської й позаміської комунікації, готелі, ресторани, українські книгарні, фахові школи.

Наступного року осередок товариства «Рідна Школа» у Добромилі видрукував книжку «Столиця Гербуртів: (нариси з минулого й сучасного Добромиля)» [1] громадського діяча і журналіста Миколи Геца. Вона була видана з нагоди 30-ліття утворення першої читальні «Просвіти» в Добромилі та 25-річчя товариства «Рідна Школа», щоб, за задумом видавців, «хоч частинно дати змогу нашому громадянству пізнати минувшину Добромиля й його жителів та заповнити прогалину в українській історіографії галицьких міст». І це завдання книжка виконує. Автор ознайомлює читачів з витоками Добромиля й роллю в його історії шляхетської родини Гербуртів — Івана Щасного (відомого політичного діяча, оборонця українства, доброго господаря, мецената наук і мистецтв, видавця і засновника друкарні, історика та письменника, автора багатьох наукових студій) та його сина Івана Лева. Окремий розділ присвячено Добромильському літопису священника Симеона Коростенського, що охоплює події 1648–1705 рр.; його повністю передруковано як важливе джерело до історії господарських відносин на галицьких землях у другій половині XVII ст.

Ще один розділ розкриває життя Добромиля під Австрійською короною — його економічний розвиток, національно-культурне життя українського міщанства, заснування на початку ХХ ст. читальні «Просвіти», філії «Сільського Господаря», УПТ, спортивно-гімнастичного товариства «Сокіл» та ін.

1938 р. була заснована серія «Красназавча бібліотека» видавництва «Наша Батьківщина», першим виданням якої стала краєзнавча праця «Старий гóрод Волинь» [16] Арсена Річинського. У ній ідеться про історичну долю червенського міста Волинь на Холмщині, столицю літописного племені волинян. Автор порушив проблему генезису волинян, критично розглядаючи версії різних дослідників про їх імовірне походження. Науковець вважає Волинь над Бугом, як і інші червенські міста ІХ–Х ст., що 981 р. приєднав Володимир Великий до Київської держави, незалежними племінними осередками, мешканцями яких були слов'яни.

Восени 1938 р. видавничо-рекламне бюро «Астра» в Станіславові у серії «Книжка для всіх» (чис. 2) видало перший український «Літницево-туристичний провідник по Галичині» [8]. Відповідальним редактором видання став Володимир Бодак. У зв'язку з активним розвитком туристики та курортного відпочинку він ставив своїм завданням подати «літникам, туристам й лещетарям найпотрібніші відомості про наші літниця, зимовища, туристичні шляхи й лещетарські терени, причинитися нашою пропагандою до піднесення наших кліматичних стацій до рівня європейських, піднести економічний стан гуцула, бойка, лемка». У провіднику проаналізовано географічне розташування, кліматичні умови, туристичні шляхи, рослинний і тваринний світ, мережу маркованих туристичних стежок, природні багатства території Поділля, Полісся й Карпат; розвиток туристики та літницевого руху; охарактеризовано бойківську людність; виокремлено лещетарські терени, запропоновано прогулянки з літницевих осередків. У контексті розгляду кліматичних станцій* Галичини подано їх бальнеографічний опис — клімат, місцеві умови, комунікації, ціни на туристичні послуги, покази до лікування.

---

* Бальнеологічних курортів.

Хронологічно останнім виданням є книга німецького мандрівника Ганса Цбіндена «Мандрівка по гуцульських горах» (1939), що вийшла у Львові у серії «Краєзнавча бібліотека» видавництва «Наша Батьківщина» [18]. Переклад з німецької за дозволом автора здійснила літературознавець Марія Деркач. Його враження та рефлексії від подорожей Гуцульщиною вилилися в окрему книжечку, в якій у доступній формі автор знайомить читача з місцевими мешканцями, їх способом життя та світоглядом.

Отже, у книжковій продукції галицьких видавництв і видавничих товариств 1930-х рр. (концерн «Українська преса» І. Тиктора, «Світ дитини» М. Таранька, «Рідна Школа», «Просвіта», «Плаї», «Наша Батьківщина», «Астра», «Мищанське Брацтво») доволі численно представлена історико-краєзнавча тематика. Основною тенденцією цього періоду була відсутність спеціалізованих краєзнавчих видавництв через недостатню видавничу базу і брак фахової автури, а також серйозної конкуренції з боку польських видань на ринку туристичної літератури. Тому краєзнавча продукція здебільшого виходила у краєзнавчих серіях видавництв загального профілю чи спеціалізованих або окремими книгами, які випускали видавничі осередки Львова та повітових міст і містечок Галичини — Станіславова, Коломиї, Перемишля, Ярослава, Жовкви, Яворова, Галича, Добромиля, Гримайлова. Видання регіональної/локальної історичної проблематики за змістом мали здебільшого науково-популярний характер. Загалом, масив книжкових видань краєзнавчого характеру становить 29 одиниць, а у статті, застосовуючи вибірковий підхід, розглянуто 14 друків у десяти серіях («Бібліотека для молоді “Ранок”», «Популярна бібліотека», «Цікава книжка», «Книжка для всіх», «Бібліотека “Плаю”», «Краєзнавча бібліотека», «Бібліотека “Лемківщини”», «Науково-популярна бібліотека товариства “Просвіта”») та позасерійних виданнях. Слід зазначити, що з них суто краєзнавчими серіями були лише дві — «Бібліотека “Плаю”» та «Краєзнавча бібліотека». Краєзнавча продукція галицьких видавництв 1930-х рр. значною мірою прислужилася розвитку українського краєзнавства, а також збереженню нашим народом своєї історичної пам’яті. Усвідомлення свого місця на історичній мапі Європи дає шанс українцям не повторювати помилки минулого і будувати достойне майбутнє.

**Бібліографія книжкової красназвочої продукції галицьких видавництв
1930-х рр.**

1. *Андрусак М.* З минулого Знесіння. Львів: накладом автора, 1932. 24 с. Відбиток з «Діла».
2. *Гец М.* Столиця Гербуртів: (нариси з минулого й сучасного Добромиля). Добромиль: накладом кружка «Рідної Школи» в Добромилі. З друкарні «Поспішної» в Перемишлі, 1937. 68 с.
3. *Голубець М.* Княжий Галич. 2-ге вид. Львів: видавець І. Тиктор. Друк Медицький-Тиктор, 1937. 32 с. (Бібліотека для молоді «Ранок»; чис. 9).
4. *Голубець М.* Княжий Галич. Львів: видання «Української преси», 1937. 30 с.
5. *Гошовський Б.* Княжий гóрод Пліснеськ. Львів, 1937. 15 с. Відбиток з «Історичного календаря-альманаху “Червоної Калини”» на 1938 р.
6. *Гавдяк М.* Княжий Галич. (З ілюстраціями). Галич: накладом книгарні і базару «Рідної Школи» в Галичі, 1938. 63 с.
7. *Дольницький М.* Від Бескидських розворів до Поліських болот. Львів: накладом т-ва «Просвіта», 1935. 88 с. (Видання товариства “Просвіта”; чис. 808 (кн. 3).
8. *Дорошенко Д.* По рідному краю: (подорожні вражіння й замітки). 2-ге вид., переробл. й допов. Львів: накладня М. Таранька. Друкарня оо. Василіян у Жовкві, 1930. 155, [1] с. (Популярна бібліотека; кн. 1).
9. З минулого Жовкви: іст. читанка / *Ярослав Пастернак, Іван Крип'якевич, Володимир Данилович, Михайло Сухий.* Жовква: накладом філії т-ва «Просвіта», 1930. 34 с.
10. *Заклинський М.* Пізнай свій рідний край: опис мандрівки по Карпатах. Львів: видавець І. Тиктор, 1937. 64 с. (Бібліотека для молоді «Ранок»; чис. 7/8).
11. *Кисілевська О.* По рідному краю. Полісся. Коломия: накладом власним. Друк М. Бойчука в Коломиї, 1935. 128 с. Відбиток з часопису «Жіноча доля».
12. [Кікта Ю.]. Дещо з історії міста Ярослава. Ярослав, 1935. 12 с.
13. *Кікта Ю.* Ярослав. Від поїзду до поїзду: провідник. З картою міста. Ярослав: Друк К. Бавлегартена, 1937. 20 с.
14. *Ковалисько І.* Мандрівні дні / приготував до друку й пояснив *Володимир Калинович.* Львів: Państwowe wyd-wo ksiązek szkolnych, 1938. Ч. 1: В долині Рибниці й Черемошу. 96 с. (Цікава книжка; чис. 4).
15. *Ковалисько І.* Мандрівні дні / приготував до друку й пояснив *Володимир Калинович.* Львів: Państwowe wyd-wo ksiązek szkolnych, 1938. Ч. 2: На полонинах Чорногора. 95 с. (Цікава книжка; чис. 5).

16. *Козут О., Котецький Б.* Ілюстрований провідник по Львові. Львів: накладом т-ва «Рідна Школа», 1936. 47 с.
17. *Коротка історія Грималова і сіл судового Грималівського округу / зібрав Іван Крип'якевич; уложив і доповнив Гриць Олійник.* Грималів: коштом і заходами філії і читальні «Просвіти» в Грималові. З друкарні А. Салевича в Тернополі, 1931. 132 с.
18. *Крип'якевич І.* Історичні проходи по Львові. Львів: накладом т-ва «Просвіта». З друкарні «Діла», 1932. 165 с. (Видання товариства «Просвіта»; чис. 771).
19. *Літницево-туристичний провідник по Галичині / відвіч. ред. Володимир Бодак.* Станиславів: накладом реклямово-вид. бюро «Астра». Союзна друкарня, 1938. X, 22 с. (Серія «Книжка для всіх»; чис. 2).
20. *Німчук І.* За Сяном. З поїздки по Лежайському деканаті. Львів: З друкарні вид. спілки «Діло», 1932. 39 с.
21. *Пеленський Є. Ю.* Долиною Опору й Стрия: туристичний провідник для літників і прогульківців. Львів: накладом туристично-краєзнавчого т-ва «Плай», 1933. 64 с. (Бібліотека «Плаю»; чис. 1).
22. *Провідник Перемишля і повіту на 1937 р.* Перемишль: накладом т-ва «Мішанське Брацтво». З друкарні «Поспішної» в Перемишлі, лютий 1937. XXII, 32 с.
23. *Річинський А.* Старий гóрод Волинь. Львів: Наша Батьківщина, 1938. 14 с. (Краєзнавча бібліотека; вип. 1).
24. *Тарнович Ю.* Верхами Лемківського Бескиду: мандрівницький провідник по Лемківщині. Львів: накладом Укр. туристично-краєзнавчого т-ва «Плай», 1938. 76 с. (Бібліотека «Плаю»; чис. 2).
25. *Тарнович Ю.* За срібнолентим Сяном: мандруймо в Лемківські гори. Львів, 1938. 32 с. (Бібліотека «Лемківщини»; чис. 12).
26. *Цбінден Г.* Мандрівка по гуцульських горах / з нім. мови за дозволом автора переклала *Марія Деркач.* Львів: Наша Батьківщина, 1939. 40 с. (Краєзнавча бібліотека; чис. 3).
27. *Цинкаловський О.* Княжий гóрод Володимир: попул.-наук. нарис. Львів: накладом фонду «Учітеся, брати мої!», 1935. 112 с. (Науково-популярна бібліотека товариства «Просвіта»; чис. 2 (18)).
28. *Чачковський Л.* Княжий Белз. Львів, 1936. 19 с. Відбиток із «Записок НТШ», т. 154.
29. *Яворівщина. З її минулого і сучасного. Зі світлинами. З нагоди 50-ліття заложення першої української читальні в Яворові.* Яворів: накладом філії т-ва «Просвіта» в Яворові, 1931. 32 с.

Література

1. *Гец М.* Столиця Гербургтів: (нариси з минулого й сучасного Добромиля). Добромиль: накладом кружка «Рідної Школи» в Добромилі, 1937. 68 с.
2. *Дорошенко Д.* По рідному краю: (подорожні вражіння й замітки). 2-ге вид., переробл. й допов. Львів: накладня М. Таранька, 1930. 155, [1] с. (Популярна бібліотека; кн. 1).
3. З минулого Жовкви: іст. читанка / *Ярослав Пастернак, Іван Крип'якевич, Володимир Данилович, Михайло Сухий.* Жовква: накладом філії т-ва «Просвіта», 1930. 34 с.
4. *Заклинський М.* Пізнай свій рідний край: опис мандрівки по Карпатах. Львів: видавець Іван Тиктор, 1937. 64 с. (Бібліотека для молоді «Ранок»; чис. 7/8).
5. *[Кікта Юрій.]* Дещо з історії міста Ярослава. Ярослав, 1935. 12 с.
6. *Когут О., Котецький Б.* Ілюстрований провідник по Львові. Львів: накладом т-ва «Рідна Школа», 1936. 47 с.
7. Коротка історія Грималова і сіл судового Грималівського округу / зібрав *Іван Крип'якевич*; уложив і доповнив *Гриць Олійник*. Грималів: коштом і заходами філії і читальні «Просвіти» в Грималові, 1931. 132 с.
8. Літницево-туристичний провідник по Галичині / відвіч. ред. *Володимир Бодак*. Станиславів: накладом реклямово-вид. бюро «Астра», 1938. X, 22 с. (Серія «Книжка для всіх»; чис. 2).
9. *Лукаць Р.* Нові видання // *Нова Зоря* (Львів). 1935. 11 серп. (чис. 60). С. 7. Рец. на кн.: Дещо з історії міста Ярослава / *[Ю. Кікта]*. Ярослав, 1935. 12 с.
10. *Мовна М.* Історико-краєзнавчий дискурс у західноукраїнських виданнях 1930-х рр. // *Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника: зб. наук. праць.* Львів, 2017. Вип. 9 (25). С. 216-238.
11. *Мовна М.* «Історичні проходи по Львові» Івана Крип'якевича: 80 літ тривання // *Народознавчі Зошити* (Львів). 2012. № 6. С. 1139-1145.
12. *Мовна М.* Перший путівник Бойківщиною Євгена-Юлія Пеленського в рецепції української преси 1930-х рр. // *Українська періодика: історія і сучасність: доп. та повідомл. дванадцятої Всеукр. наук.-теорет. конф. (м. Львів, 30 листоп. – 1 груд. 2018 р. / НАНУ, ЛННБ України ім. В. Стефаника, НДІ пресознавства.* Львів, 2018. С. 204-208.

13. *Мовна М.* Пугівники Львовом (друга половина XIX — початок XXI ст.): історико-культурологічне дослідження. Львів, 2014. 232 с.
14. *Пеленський Є. Ю.* Долиною Опору й Стрия: туристичний провідник для літників і прогульківців. Львів: накладом туристично-краєзнавчого т-ва «Плай», 1933. 64 с. (Бібліотека «Плаю»; чис. 1).
15. Провідник Перемишля і повіту на 1937 р. Перемишль: накладом т-ва «Міщанське Брацтво», 1937. XXII, 32 с.
16. *Річинський А.* Старий гóрод Волинь. Львів: Наша Батьківщина, 1938. 14 с. (Краєзнавча бібліотека; вип. 1).
17. *Тарнович Ю.* Верхами Лемківського Бескиду: мандрівницький провідник по Лемківщині. Львів: накладом Укр. туристично-краєзн. т-ва «Плай», 1938. 76 с. (Бібліотека «Плаю»; чис. 2).
18. *Цбінден Г.* Мандрівка по гуцульських горах / з нім. мови за дозволом автора переклала *Марія Деркач*. Львів: Наша Батьківщина, 1939. 40 с. (Краєзнавча бібліотека; чис. 3).
19. *Цинкаловський О.* Княжий гóрод Володимир: попул.-наук. нарис. Львів: накладом фонду «Учітеся, брати мої!», 1935. 112 с. (Науково-популярна бібліотека товариства «Просвіта»; чис. 2 (18)).

References

1. Hets M. (1937). *Stolytsia Herburtiv: (narysy z mynuloho u suchasnoho Dobromylya)*, Nakladom kruzhka «Ridnoi Shkoly», Dobromyl, 68 pp. (in Ukr.).
2. Doroshenko D. (1930). *Po ridnomu kraiu: (podorozhni vrazhinnia y zamitky, 2-he vyd., pererobl. y dopov., nakladnia M. Taranka, Lviv, 155, [1] pp., ser. «Populiarna biblioteka», kn. 1.* (in Ukr.).
3. Pasternak Y., Krypiakevych I., Danylovych V. & Sukhyi M. (1930). *Z mynuloho Zhovkvy: ist. chytanka*, Nakladom filii t-va «Prosvita», Zhovkva, 34 pp. (in Ukr.).
4. Zaklynskyi M. (1937). *Piznai svii ridnyi kraj: opys mandrivky po Karpatakh*, Vydavets Ivan Tyktor, Lviv, 64 pp., ser. «Biblioteka dlia molodi “Ranok”», chys. 7/8. (in Ukr.).
5. [Kikta Yuri]. (1935). *Deshcho z istorii mista Yaroslava*. Yaroslav, 12 pp. (in Ukr.).
6. Kohut O., Kotetskyi, B. (1936). *Iiustrovanyi providnyk po Lvovi*, Nakladom t-va «Ridna Shkola» Lviv, 47 pp. (in Ukr.).
7. (1931). *Korotka istoriia Hrymalova i sil sudovoho Hrymalivskoho okruha / zibrav Ivan Krypiakevych, ulozhyv i dopovnyv Hryts Oliinyk, Koshtom i zakhodamy filii i chytalni «Prosvity», Hrymaliv, 132 pp.* (in Ukr.).

8. (1938). *Litnyshchevo-turystychnyi providnyk po Halychyn / vidvich*. red. Volodymyr Bodak, Nakladom reklamovo-vyd. biura «Astra», Stanyslaviv, X, 22 pp., ser. «Knyzhka dlia vsikh», chys. 2. (in Ukr.).
9. Lukan R. (1935). Novi vydannia. *Nova Zoria*, Lviv, 11 serp. (chys. 60), p. 7. Rets. na kn.: [Kikta Iu.] (1935). *Deshcho z istorii mista Yaroslava*, Yaroslav, 12 p. (in Ukr.).
10. Movna M. (2017). Istoryko-kraieznavchyi dyskurs u zakhidnoukrain-skykh vydanniakh 1930-kh rr. *Zapysky Lvivskoi natsionalnoi naukovoï biblioteky Ukrainy imeni V. Stefanyka*: zb. nauk. prats, Lviv, Vyp. 9 (25), pp. 216-238. (in Ukr.).
11. Movna M. (2012). «Istorychni prokhody po Lvovi» Ivana Krypiakovy-cha: 80 lit tryvannia. *Narodoznavchi Zoshyty*, Lviv, no 6, pp. 1139-1145. (in Ukr.).
12. Movna M. (2018). Pershy putivnyk Boikivshchynoiu Yevhena-Yuliia Pelenskoho v retseptsii ukrainskoi presy 1930-kh rr., *Ukrainska periodyka: istoriia i suchasnist*: dop. ta povidoml. dvanadtsiatoi Vseukr. nauk.-teoret. konf., m. Lviv, 30 lystop. – 1 hrud. 2018 r., Lviv, pp. 204-208. (in Ukr.).
13. Movna M. (2014). *Putivnyky Lvovom (druha polovyna XIX – pochatok XXI st.)*: istoryko-kulturolohichne doslidzhennia, Lviv, 232 pp. (in Ukr.).
14. Pelenskyi Ye. Yu. (1934). *Dolynoiu Oporu y Stryia: turystychnyi providnyk dlia litnykiv i prohulkivtsiv*, Nakladom turystychno-kraieznavchoho t-va «Plai», Lviv, 64 pp., ser. «Biblioteka “Plaiu”», chys. 1. (in Ukr.).
15. (1937). *Providnyk Peremyshlia i povitu na 1937 r.*, Nakladom t-va «Mishchanske Bratstvo», Peremyshl, XXII, 32 pp. (in Ukr.).
16. Richynskiyi, A. (1938), *Saryi hórod Volyn*, Vyd-vo «Nasha Batkivshchyna», Lviv, 14 pp., ser. «Kraieznavcha biblioteka», vyp. 1. (in Ukr.).
17. Tarnovych Yu. (1938). *Verkhamy Lemkivskoho Beskydu: mandrivnytskyi providnyk po Lemkivshchyni*, Nakladom ukr. turystychno-kraiezn. t-va «Plai», Lviv, 76 pp., ser. «Biblioteka “Plaiu”», chys. 2. (in Ukr.).
18. Tsbinden H. (1939). *Mandrivka po hutsulskykh horakh*, Nasha Batkivshchyna, Lviv, 40 pp., ser. «Kraieznavcha biblioteka», chys. 3. (in Ukr.).
19. Tsynkalovskiyi O. (1935). *Kniazhyi hórod Volodymyr: popul.-nauk. narys*, Nakladom fondu «Uchitiesia, braty moi!», Lviv, 112 pp. (in Ukr.).

Marianna Movna, Junior Researcher in Department of Scientific Bibliography, Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv

Local bookwork of Ukrainian publishing houses of Galicia in 1930s: repertoire, publishing series, fact-based content

Problems of historical local studies, in particular diachronic research of local-history area, become especially significant at this point. This is due to the process of national and cultural revival, started over in 90s of the 20th century, the necessity of entrenchment in human consciousness of the idea of value of the native land, the birthplace, local patriotism where the sources of general Ukrainian identity are hidden.

Real benefits of tireless work of the generations of the domestic intellectuals before us in the form of increase of the national Ukrainian self-consciousness, raised interest to the native language, culture, history of cities and villages, tourism development and visiting preserved heritage assets became obvious in the 30s of the 20th century. All these factors resulted in the increased demand for local-history publications that started increasingly appearing in the Ukrainian book market. That is the reason why local bookwork of Galician publishing houses of 1930s, its repertoire, publishing series and fact-based content became the subject of consideration in the present article. Here we apply a selective approach to the study of bookwork of Galician publishing houses, focusing research attention on little-known and sometimes forgotten publications.

Local-history subject matter is widespread in the bookwork of Galician publishing houses and publishing societies of 1930s. The mainstream of this period was lack of specialized local-history publishing houses due to insufficient publishing base and lack of professional authors as well as non-competitive conditions on part of Polish publications in the market of travel literature. That is why local-history literature was mostly published in local-history series of overall profile publishing houses or in special or separate books, published by publishing centers of Lviv and the county cities and towns of Galicia. As far as the content was concerned, the publications containing regional/local historical issues were mostly scientific and popular ones. In general, there were 29 books containing local studies, and 14 books of ten series and out-of-series editions have been considered in this article using selective approach. Local bookwork of Galician publishing houses of 1930s significantly facilitated the development of the Ukrainian local studies and preservation of our people's historical memory.

Keywords: history, regional production, publishing houses, series, Ukrainian, Halychyna.